

Adviezen voor co-ouders**1**

Vraag de kinderen of co-ouderschap voor hen goed werkt.

2

Overleg goed en rustig over alledaagse opvoedzaken als school, sport en uitgaan.

3

Maak geen ruzie waar de kinderen bij zijn.

4

Maak van de kinderen geen boodschappers.

« Vervolg van pagina L9

Spullen in de slaapkamers van **Sem Borrel (25)**, **Misha Huisman (22)** en **Esther Visser (22)**.

Lees verder op pagina L12 »

De wereld van **twee** van alles

Scheidende ouders zijn het vaak over een ding wel eens: de kinderen moeten zo min mogelijk last van hebben van de scheiding. Co-ouderschap is de afgelopen twintig jaar een veel gekozen optie. Uit elkaar maar samen de kinderen opvoeden. Per jaar groeien 16.000 kinderen op in twee huizen. Intussen is er onderzoek naar het effect van opgroeien in co-ouderschap. Hoe pak je dat aan? Wat zeggen jongeren die in twee huizen zijn opgegroeid erover? En wat kunnen co-ouders daarvan leren?

Het eerste dat kinderen en onderzoekers zeggen: laat oud zeer buiten de communicatie. De ouders van Esther Visser (22) scheidten toen ze 14 was. Zonder overleg werd besloten dat zijn haar zus de helft van de tijd bij haar moeder en de andere helft bij haar vader gingen wonen. Het werkte niet. Haar moeder vergeleek zich met het nieuwe gezin van haar vader en maakte af en toe pinnige opmerkingen erover. Bij Floris Rie-rink (16) ging het anders, zijn ouders maakten nooit ruzie, althans niet als hij erbij was. „Kinderen mogen geen last hebben van issues tussen de ouders. En praat nooit negatief over de andere ouder. Dat trekken kinderen echt niet.”

Bijgelijkwaardigouderschap, zoals co-ouder-

LESSEN 'Met de kinderen gaat het best goed', zeggen scheidende ouders vaak. Maar is dat ook zo? „Het ouderschap moet opnieuw worden ingevuld, en dat kost tijd.”

Tekst **Rinskje Koelewijn** en **Carlijn Vis** Foto's **Annabel Oosteweeghel**

schap ook wordt genoemd, moeten ouders voortdurend overleggen, meer dan ze misschien ooit deden. Over praktische zaken als sport, partijtjes en roosterwijzigingen, maar ook over ingewikkelder kwesties als geld, schoolkeuze, afspraken over alcohol en uitgaan. Verschillen van inzicht moeten worden weggewerkt, tegenover hun kind zullen ze eensgezindheid moeten uitstralen. Esther Visser: „Als je iets veelelends wilt zeggen over je ex, zeg dat dan tegen iemand anders. Niet tegen je kind.”

Bijenkorfmodel

Esther Visser en haar zus konden niet aarden in twee huizen. Elke week spullen in- en uitpakken, een ander bed, een ander huis, andere regels. Visser: „Ik voelde me nergens thuis, kwam nooit tot rust”. Een kwestie van wennen? Harry van de Bosch van het Nederlands Jeugd Instituut zegt: „Sommige kinderen kunnen er slecht tegen om geen vaste plek te hebben”. Zijn advies ligt voor de hand, maar wordt niet vanzelfsprekend opgevolgd. „Luister naar je kinderen. Overleg van tevoren en tussentijds.” Esther Visser: „Begin er regelmatig over. Voor een kind is het moeilijk om te zeggen: wat jullie hebben bedacht, werkt voor mij niet. Als kind denk je: de helft van de tijd bij mama en de andere helft bij papa, dat is eerlijk. Dat is goed voor hen, dat maakt hen gelukkig.”

Het bijenkorfmodel, ofwel *bird nesting*, is een variant waarbij niet de kinderen maar de ouders tussen twee huizen wisselen. De kinderen blijven in het hoofdhuis, die houden hun basis. Financieel kan het een voordeel zijn: je hoeft niet twee grote huizen te hebben met plek voor alle kinderen, een klein appartement erbij volstaat. Soms is het een overgangsmo-

Want of het duurzaam is? Inge van der Valk is onderzoeker aan de Universiteit Utrecht en doet sinds 1999 onderzoek naar gezinsrelaties na een scheiding. Zij zegt: „Wat ons opvalt is dat ouders *bird nesting* vaak niet lang volhouden. Opvallend. Van kinderen verlangen ze wel dat die in twee huizen kunnen wonen.”

Sem Borrel (25), ook kind van co-ouders, stelt voor om voor er ook maar iets besloten wordt, de kinderen eerst met een onafhankelijke derde te laten praten. „Iemand die inventariseert wat de kinderen willen. Als kind durfde ik me niet uit te spreken. Je ziet je ouders huilen, ze zijn emotioneel. Voor ouders is scheiden ook niet leuk. Tegen iemand anders is het makkelijker om je gevoelens daarover te uiten.”

Voor kinderen met gescheiden ouders heeft de stichting Villa Pinedo een buddy-systeem: kinderen worden gekoppeld aan jongeren die min of meer hetzelfde hebben meegemaakt. Misha Huisman (22) is een van de buddy's, via een beveiligde app chat ze met haar buddy-kinderen. Ze luistert en geeft adviezen. Soms heel praktische, zoals een afvinklijstje op de koelkast met spullen die elke week in de tas moeten. Soms bespreekt ze kwesties waarover ouders zelf liever niet beginnen. Bijvoorbeeld de vraag: wil je wel voor de helft bij papa en voor de helft bij mama wonen? Want stel dat het antwoord 'nee' is.

Inge van der Valk: „De meeste ouders willen ook echt het beste voor hun kind. Tegelijkertijd is de woonsituatie na scheiding de situatie die de ouders het beste uitkomt. Dat wringt soms. „Er is ook steeds meer bekend over het effect van scheiden op kinderen en dat legt druk op ouders. Veel ouders schieten daarom snel in de verdediging: 'Bij ons gaat het wél goed.'”

„Bij een scheiding schoppen ouders de veiligheid van een kind omver”, zegt echtscheidingsadvocaat en mediator Marieke Zon. Maar toch hoort ze bijna alle ouders zeggen: 'Met de kinderen gaat het best goed'. „Daarom stuur ik gezinnen naar een kinderpsycholoog. Ouders krijgen dan feedback: zo gaat het met je kind.”

Te overhaast

Sinds 2009 moeten scheidende stellen verplicht een ouderschapsplan opstellen. Een goed idee, vinden de meesten die we spraken. Maar het gaat soms, noodgedwongen, te overhaast. Marieke Zon: „Sommige ouders zijn zo kort na de breuk nog niet in staat te bedenken hoe ze *samen* als opvoeders verder gaan. Het ouderschap moet opnieuw worden ingevuld, en dat kost tijd.” Onderzoeker Van der Valk stelt een overgangperiode voor. „Dwing ouders niet om het ouderschapsplan binnen een maand af te hebben. Dan zijn sommigen nog veel te emotioneel. Zorg eerst voor rust en stabiliteit; een van de ouders moet vaak een nieuwe woning zoeken, de kinderen moeten wennen.” Zon: „Bij een scheidingsverzoek moet het ouderschapsplan door beide ouders zijn getekend. Maar soms wil je eerder naar de rechter, om de alimentatie te regelen bijvoorbeeld. Het zou mooi zijn als de rechter voor de tussentijd een tijdelijke omgangsregeling kan opleggen.”

Loyaliteit is voor alle kinderen in co-ouderschap problematisch. Esther Visser: „Het gevoel dat je tussen twee mensen in zit, dat je vooral niet té uitbundig vertelt dat je bij de andere leuk weekend had.” Sem Borrel was vooral bezig het iedereen naar de zint te maken. „Ruzie is het laatste dat je wil als scheidings-kind.”

Advies aan kabinet
Rouvoet: probleem is het wisselmoment

André Rouvoet, oud-minister Jeugd en Gezin (Christen-Unie) heeft zich op verzoek van het kabinet gebogen over de vraag hoe schade bij kinderen bij scheidingen beperkt kan worden. Hij presenteerde donderdag zijn aanbevelingen.

Wat ontdekte u over het effect van co-ouderschap?

Rouvoet: „Co-ouderschap werkt alleen als ouders goed communiceren, en dat is nu vaak juist een oorzaak van de scheiding, dat dat niet meer ging. Ik heb mij vooral gericht op gezinnen waar tijdens of na de scheiding problemen ontstaan. Dat kan ook gebeuren bij gelijkwaardig ouderschap. Hevige ruzies, afspraken die ouders niet nakomen, kinderen die de dupe worden van de scheiding. De meeste pijn bij kinderen zit als ze inzet worden van de strijd tussen ouders. Zo was er een kind dat niet mee kon op schoolreis. Van mama mocht het, maar papa moest betalen en die vertikte dat, om mama dwars te zitten. Wat voor alle scheidingen geldt, geldt ook bij co-ouderschap: het gaat vaak mis bij de wisselmomenten. De ene ouder kan zich niet normaal opstellen in het contact met de ander, kinderen durven niet te zeggen dat ze het leuk hebben gehad, ouders zeggen leuke dingen over elkaar tegen de kinderen. Die escalerende momenten leiden tot extra schade.”

Hoe voorkom je dat?

„Irritaties kunnen ouders beter uitpraten als de kinderen er niet bij zijn. Probeer de andere ouder ook niet buiten te sluiten. Een kind dat zijn vader niet mag zien, heeft het later extra moeilijk. In het geval van co-ouderschap hebben kinderen last van praktische dingen: wie betaalt de schoolboeken, op wiens naam staat de kinderrekening, wie geeft medische toestemming?”

U schrijft: soms is éénouderschap in het belang van het kind. In welke situaties?

„Een kind heeft recht op contact met beide ouders. Alleen als het een bedreiging vormt voor zijn ontwikkeling, of als een kind door al die ruzies één ouder niet meer wil zien, moet je durven kiezen voor het éénouderschap.”